§ 156 Regionstyrelsens återkopplingsrapport på planeringsförutsättningar 2027

RS 602-2026

Sammanfattning

Planeringsförutsättningarna är det dokument som ligger till grund för den politiska planeringen som görs i regionplan och nämndernas planeringar.

Planeringsförutsättningarna för 2027 presenterades den 12 maj och översändes då till styrelser och nämnder. Varje styrelse och nämnd gör därefter en återkoppling på planeringsförsättningarna.

I rapporten ska nämnden lämna synpunkter och förslag utifrån planeringsförutsättningarna inför framtagandet av regionplanen.

Regionstyrelsens återkopplingsrapport beskriver fokusområden för önskade förflyttningar för den egna verksamheten på längre sikt, samt förslag på kortsiktiga åtgärder kopplat till planerade verksamhetsförändringar, kompetensförsörjning, investeringsplanering och hållbar ekonomi.

Förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår att regionstyrelsen beslutar

Upprättat förslag till återkopplingsrapport på planeringsförutsättningar 2027 fastställs och tas med i det fortsatta arbetet med regionplanen för 2027.

Förslag till beslut under sammanträdet

Petter Nilsson (SD) yrkar återremiss med motivering enligt nedan.
De ska ta hänsyn till Sverigedemokraternas förslag till regionplan och budget och dess bakgrundsbeskrivningar avseende året 2026, dvs fg års budget. Inte minst kopplat till arbetet med regionens organisationskultur och behov av fastighetsreinvesteringar.

Beslutsgång

Ordförande frågar om ärendet ska avgöras idag eller återremitteras och finner att regionstyrelsen beslutar att ärendet ska avgöras idag.

Därefter frågar ordförande om regionstyrelsen kan besluta enligt arbetsutskottets förslag till beslut, vilket regionstyrelsen bifaller.

Beslut

Upprättat förslag till återkopplingsrapport på planeringsförutsättningar 2027 fastställs och tas med i det fortsatta arbetet med regionplanen för 2027.

Prokollsanteckning

Nicklas Sandström (M), Ewa-May Karlsson (C), Hans-Inge Smetana (KD), Charlotta Jansson Enquist (M), Malin Svensson (C) och Magnus Lunderquist (KD) lämnar följande anteckning i protokollet enligt bilaga.

region västerbotten

Protokoll

Regionstyrelsen

Sammanträdesdatum
2026-09-22

Beslutsunderlag

- §134 RSAU Regionstyrelsens återkopplingsrapport på planeringsförutsättningar 2027
- Tjänsteskrivelse - Regionstyrelsens återkopplingsrapport på planeringsförutsättningar 2027
- Regionstyrelsens återkopplingsrapport på planeringsförutsättningar 2027
- Alliansen - Protokollsanteckning på återkopplingsrapporten

region västerbotten

Tjänsteskrivelse
2026-08-20

Anton Lidström Gadd
Utvecklingsstöd och beställning

Regionstyrelsens återkopplingsrapport på planeringsförutsättningar 2027. Tjänsteskrivelse

RS 602-2026

Sammanfattning

Planeringsförutsättningarna är det dokument som ligger till grund för den politiska planeringen som görs i regionplan och nämndernas planeringar. Planeringsförutsättningarna för 2027 presenterades den 12 maj och översändes då till styrelser och nämnder. Varje styrelse och nämnd gör därefter en återkoppling på planeringsförsättningarna. I rapporten ska nämnden lämna synpunkter och förslag utifrån planeringsförutsättningarna inför framtagandet av regionplanen.

Regionstyrelsens återkopplingsrapport beskriver fokusområden för önskade förflyttningar för den egna verksamheten på längre sikt, samt förslag på kortsiktiga åtgärder kopplat till planerade verksamhetsförändringar, kompetensförsörjning, investeringsplanering och hållbar ekonomi.

Förslag till beslut

Regionstyrelsen beslutar:
Upprättat förslag till återkopplingsrapport på planeringsförutsättningar 2027 fastställs och tas med i det fortsatta arbetet med regionplanen för 2027.

Bedömda resultat och konsekvenser

Återkopplingsrapporten utgör en del i det fortsatta arbetet med regionplan 2027 och beskriver prioriteringar som bidrar till att regionstyrelsens stödverksamheter utvecklas utifrån organisationens behov.

Resurser och finansiering

-

Jämställdhet

Planeringsförutsättningarna innehåller beskrivningar av Västerbottens län och vår organisation ur ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv. Återkopplingsrapporten på planeringsförutsättningarna är en del i framtagandet av regionplanen där jämställdhet är en av de vägledande principerna i regionplanen och utgör del i flertalet regionmål.

Beredningsansvariga

Beredningen har letts av strateger och controllers vid ledningsstaben, ekonomistaben och HR-staben och utformats i samverkan med regionstyrelsens ledningsgrupp.

Beslutsunderlag

Förslag till Regionstyrelsens återkopplingsrapport på planeringsförutsättningar 2027

Beslutet expedieras till

Direktör ledningsstaben, ekonomidirektör, enhetschef utvecklingsstöd och beställning

Regionstyrelsens återkoppling på Planeringsförutsättningar 2027

Regionstyrelsen

Nämndens bidrag till fullmäktiges mål

Nämnden behöver fortsätta fokusera på önskade förflyttningar i ett mer långsiktigt perspektiv och samtidigt hantera kortsiktiga åtgärder kopplat till ekonomi, tillgänglighet och kompetensförsörjning. För att fortsätta den långsiktiga gemensamma förflyttningen är nedanstående fokusområden och önskade tillstånd centrala och kommer att beaktas samt beredas inom nämndplanen.

Nämndgemensamma fokusområden för den gemensamma långsiktiga förflyttningen:

- **Stärka vår ledning och styrning**, målsättningen är att vi 2027 har en effektiv, tydlig ledning och styrning, med tillit som grund, som stödjer verksamhetsutveckling och måluppfyllelse.
- **Kompetensförsörjningen**, målsättningen är att vi 2027 har stärkt vår förmåga att attrahera, utveckla och behålla vår personal.
- **Tydlig och effektiv samverkanspartner**, målsättningen är att vi 2027 har en tydlig och effektiv samverkan med kommuner och övriga intressenter
- **Civil beredskap**, målsättningen är att vi 2027 har en förstärkt förmåga till civilt försvar
- **Norrlands universitetssjukhus, NUS**, har stärkt sin roll som universitetssjukhus och målsättningen 2027 är att vi har förbättrade förutsättningar att bedriva forskning och högspecialiserad vård
- **Vår kultur**, målsättningen 2027 är att vår kultur är vägledande för alla verksamheter

Nämndens planerade verksamhetsförändringar

Regionstyrelsen behöver ligga i framkant och utvecklas utifrån organisationens behov. På kort sikt är det avgörande att fortsätta arbetet med att öka vår produktivitet och effektivitet i alla våra processer. Detta genom ökat fokus på flödesförbättringar och faktabaserad styrning för ökad effektivitet.

En översyn av chefstrukturerna är genomförd och förändringar i syfte att minska antal chefer sker löpande under året.

Vidare fokus ligger på att profilera Norrlands universitetssjukhus, arbeta med tillgänglighet med särskilt fokus på produktivitet och effektivitet samt intensifiera hälsofrämjande och förebyggande arbete. Det senare både för att skapa förutsättningar för bättre hälsa samt minska vårdkonsumtion och våra kostnader på sikt. Här är exempelvis arbetet med att öka nyttjandet av VHU och optimera hälsoinsatser utifrån resultaten centrala. Avgörande faktorer för att höja produktiviteten är tydligare

prioritering, stärka hur vi leder och styr, flödes- och processförbättringar, måluppföljning och delaktighet. Dessa prioriteringar påverkar samtliga av regionstyrelsens stödverksamheter.

Regionstyrelsen har inom ramen för sitt verksamhetsområde ett regionalt samordningsansvar för kunskapsutvecklings-, samverkans-, och utvecklingsprocesser inom området social välfärd och hälsa. Styrelsen ansvarar även för att organisera Västerbottens regionala samverkans-och stödstruktur (RSS) och länssamverkansstrukturen inom hälsa, vård och omsorg. Omställningen till nära vård kräver förändrade arbetssätt och samverkan över vårdgränser. Ett viktigt arbete som fortsätter och koordineras under nämnden är samverkan med länets kommuner där fokus ligger på implementering av den framtagna planen för hälsa, vård och omsorg. Att utveckla systemledarskap, både internt och över huvudmannagränser med primärvården som nav är avgörande för att uppnå målet om en personcentrerad vård utifrån patientens behov. En central aspekt i den nya inriktningen av Hälsovalet primärvård är att mer utrymme och tillit ges för primärvårdens medarbetare och ledning att fokusera på nya personcentrerade arbetssätt och helheter i omställningen till nära vård. Hälsoval primärvård i Västerbotten anger uppdrag, ersättningsmodell samt uppföljningsplan för den konkurrensutsatta primärvården i länet. Utvärdering av effekter och övergripande analys av genomförda förändringar behöver beaktas i vidare planering.

Samsjuklighetsreformen som förväntas träda i kraft 1 januari 2028 är en annan omställning som berör samverkan med länets kommuner. Det förändrade ansvaret för vård och behandling vid skadligt bruk och beroende förväntas medföra lagändringar för såväl det kommunala ansvaret som hälso- och sjukvårdens ansvar. Stora krav kommer ställas på samordning och planering vilket gör att nämnden behöver säkerställa detta och beakta hur det påverkar såväl ekonomi som verksamhet framåt.

Nämndens inriktning för kompetensförsörjning

Kompetensförsörjningen är en av Region Västerbottens största utmaningar under många år framöver. Den främsta orsaken är den demografiska utvecklingen i Sverige, där antalet personer i arbetsför ålder minskar samtidigt som antalet äldre med större behov av hälso- och sjukvård ökar. Detta leder till ökad konkurrens om arbetskraft och en större rörlighet på arbetsmarknaden.

För Region Västerbotten innebär utvecklingen en ökad arbetsbelastning för de medarbetare som finns kvar, samtidigt som chefer behöver lägga mer tid på att attrahera, rekrytera och introducera nya medarbetare. Även när rekryteringar lyckas är det allt vanligare att nyanställda inte har all den kompetens och erfarenhet som verksamheten behöver. Det innebär ett ökat behov av introduktion, handledning och kompetensutveckling. Sammantaget påverkar kompetensförsörjningsutmaningen verksamhetens ekonomi, kvalitet och arbetsmiljö.

Utmaningen kan inte lösas enbart genom ökade rekryteringsinsatser. Arbetslösheten i Västerbotten är låg och den arbetslöshet som finns beror i stor utsträckning på strukturella faktorer, såsom avsaknad av gymnasieutbildning, bristande språkkunskaper eller nedsatt arbetsförmåga. Därför är det av stort vikt att behålla de medarbetare som redan arbetar i regionen.

För att kunna behålla medarbetare krävs en rimlig arbetsbelastning, en god arbetsmiljö och ett väl fungerande ledarskap. Fokus ligger på att skapa goda möjligheter till kompetensutveckling och karriär inom Region Västerbotten. I takt med att konkurrensen

om arbetskraft ökar blir även arbetstider, konkurrenskraftiga löner och andra anställningsvillkor allt viktigare. En central förutsättning för ett hållbart ledarskap är att chefer har ett rimligt antal medarbetare samt goda organisatoriska förutsättningar att utöva sitt uppdrag. Därav kommer fokus ligga på att stärka chefernas förutsättningar och förmåga att driva omställningen tillsammans med sina medarbetare.

Nämndens plan för hållbar ekonomi och prioriteringar av resurser

Regionstyrelsen har ett ansvar att stödja nämnderna inom området ekonomi och planering och äger det strategiska utvecklingsansvaret för regionövergripande processer inom området. Styrelsen ska genom sina övriga uppdrag på olika sätt vara ett stöd för organisationen i arbete med ledning, styrning och effektivisering för en hållbar ekonomi.

Förändringar i föreslagen resultatbudget mellan åren 2026 och 2027 inrymmer indexuppräkning på 307 miljoner kronor (LPIK 3,1 procent), minskade kostnader för externa pensioner med 11 miljoner kronor och ökade avskrivningskostnader på 63 miljoner kronor. Både minskade pensionskostnader och ökade avskrivningskostnader påverkar regionstyrelsens nettokostnadsram. Utöver detta minskas verksamheternas nettoram med 150 miljoner kronor som fördelats i regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnd och regional utveckling, varav 36 miljoner utgör en reducering av regionstyrelsens nettokostnadsram. I Regionstyrelsens budgetram 2026 finns ett ofördelat budgetutrymme på 70 miljoner kronor som är avsett att användas för oförutsedda utgifter samt tillkommande, ofinansierade uppdrag.

För regionstyrelsens verksamheter finns det inför 2027 också ekonomiska utmaningar som behöver hanteras. Tydligast är detta inom området Digitalisering och Service där förvaltningskostnader för Cosmic, livscykelhantering objekt, sjukresor, lager och cybersäkerhet tillsammans bedöms sakna cirka 70 miljoner kronor i finansiering.

Sammantaget innebär den föreslagna ramen till Regionstyrelsen en minskning av tillgängliga medel för Digitalisering och service, staber samt övrig regionövergripande verksamhet. På grund av besparingskrav samt ökade avskrivningskostnader som följer av höga investeringsutgifter saknas finansiering med sammanlagt 90 miljoner kronor för befintlig verksamhet samt att ett utrymme för oförutsedda utgifter saknas helt.

I regionplanen har regionfullmäktige riktat uppdrag till regionstyrelsen som kopplar till en förbättrad ekonomi. Flera av dessa kommer att behöva fortsätta kommande år. Det ska vara fortsatt fokus på effektivitet och produktivitet men med ännu högre prioritet där mer tid avsätts till genomförande. En viktig faktor för att lyckas är att fokusera på det vi har och göra det lite bättre varje dag.

För att leda och styra regionstyrelsens verksamheter mot en ekonomi i balans genomförs månatlig uppföljning och rapportering. Aktuella förutsättningar och frågeställningar analyseras och ligger till grund för de åtgärder som vidtas.

Nämndens investeringsplanering

Regionen har stora investeringsbehov vilket delvis förklaras av en ökad digitalisering och medicinteknisk utveckling men framför allt är det behovet av upprustning och nybyggnation av fastigheter som driver investeringsutgifterna. Merparten av regionens lokaler byggdes på 50, 60 och 70-talet och är i stort behov av renovering men även anpassning för att möta kraven från framtidens hälso- och sjukvård.

När omställningen går fort riskerar det att påverka trögrörliga system som fastighetsinvesteringar, vilket kan påverka verksamhet och ekonomi under lång tid. För att undvika att gårdagens krav ställs på framtidens investeringar är viktigt att tydliggöra

målbilder för vårdutvecklingen för att regionen strategiskt och taktiskt ska kunna planera kommande års investeringar.

Trots att Region Västerbotten de senaste åren ökat investeringsutgifterna är behoven av investeringar i lokaler och utrustning fortsatt stor. I planeringsförutsättningarna föreslås investeringsutgifterna för planperioden 2027 – 2030 uppgå till 4 531 miljoner kronor.

De höga investeringsutgifterna får konsekvenser för regionens ekonomi i form av ökad låneskuld, ökade räntekostnader samt ökade avskrivningskostnader. Investeringar i MT-utrustning påverkar driftkostnaderna på grund av ökade behov av serviceavtal samt att den nya tekniken medför att behovet av datalagring ökar. I praktiken innebär detta att en större del av regionens totala budget får sättas av för att finansiera kostnader knutna till de höga investeringsnivåerna.

Regionens långsiktiga målsättning är att fullt ut finansiera investeringar med egna medel. Långsiktigt behöver regionens investeringsutgifter därför anpassas till det finansiella utrymmet vilket i praktiken betyder ett större resultatöverskott eller minskade investeringsutgifter. Att minska investeringsutgifterna får dock konsekvensen att prioriterade behov måste flyttas fram utanför planperioden. Uteblivna investeringar riskerar att öka driftkostnaderna i form av ökade kostnader för oplanerade driftstopp, försämrad produktion samt ökade kostnader för reparationer, reservdelar och service.

För att säkerställa en god hushållning av regionens medel och en effektiv planering av investeringar kommer fokus framåt vara att ytterligare tydliggöra förutsättningarna på lite längre sikt. Med en investeringsplan på 10 år där ekonomiska förutsättningar, lokalförsörjningsplan och fastighetsutvecklingsplan sätts samman skapas bra förutsättningar för en långsiktig planering.

Fastighetsinvesteringar

Investeringar i regionens fastigheter utgör det största investeringsområdet med 3 420 miljoner kronor. Under planperioden kommer flera viktiga investeringar genomföras som bidrar till ökad vårdeffektivitet, energieffektivitet och förbättrad arbetsmiljö.

I Skellefteå fortsätter utvecklingen av sjukhusområdet. Projektet är Region Västerbottens största fastighetsprojekt någonsin och står för nästan 90% utav fastighetsinvesteringarna i Skellefteå under planperioden.

På NUS är det uppförandet av det nya labhuset, med tillhörande anpassningar i 6-blocket, som utgör det enskilt största projektet och projektet står för mer än 75% utav fastighetsinvesteringarna på NUS under planperioden. I Lycksele genomförs en rad olika reinvesteringar för att underhålla och verksamhetsanpassa befintliga lokaler. Bland annat kommer byggnad 101, 102, 105, 106 och 109 renoveras för att bättre passa verksamheternas behov i lokalerna. Utanför sjukhusen genomförs också investeringar i bland annat hälsocentraler och Vindelns folkhögskola.

Då behoven är stora har prioriteringar varit nödvändiga för att rymma investeringsutgifterna inom beslutade ramar. I väntan på fördjupad utredning ligger exempelvis högteknologiskt hus på NUS samt totalrenovering för Thoraxintensiven (Thiva) båda utanför planperioden. Inriktning från vården och fastighet är dock att dessa åtgärder kommer att behöva prioriteras in i planen framöver.

Investeringar i medicinteknisk utrustning

Investeringsplanen år 2027 för medicinteknisk utrustning uppgår till 175 miljoner kronor

varav 165 miljoner kronor avser reinvesteringar och 10 miljoner kronor avser strategiska investeringar. Totalt för planperioden uppgår investeringsutgifterna till 712 miljoner kronor.

Behovet av Medicinteknisk utrustning inom hälso- och sjukvården är större än någonsin, bland annat till följd av en åldrande befolkning samt ett ökat vårdbehov. Totalt investeringsbehov för medicinteknisk utrustning uppgår för år 2027 till cirka 552 miljoner kronor vilket är betydligt högre än de planerade investeringsutgifterna. Behov som nu återfinns utanför plan består av exempelvis expansion av magnetröntgen i länet, flertalet automationer inom Laboratoriemedicin, Operationsrobot med flera.

Den tekniska utvecklingen medför säkrare behandlingsmetoder men även effektiviserade vårdprocesser. Om utrustningar används utanför den avsedda tekniska livslängden leder detta i allmänhet till ökade tekniska driftkostnader och kan också leda till ökad risk för patientsäkerhetsincidenter samt försämrad produktion med ökade kötider som följd.

IT-investeringar

Investeringar inom IT uppgår för 2027 till 46 miljoner kronor och för hela planperioden till totalt 238 miljoner kronor. Av dessa avser 13 miljoner kronor strategiska investeringar medan 215 miljoner kronor avser reinvesteringar och 10 miljoner avser investeringar i 5G nät. I planen är investeringar motsvarande 76 miljoner bortprioriterade. En följd av uteblivna investeringar är ökade driftkostnader och sämre service till regionens vårdtagare och invånare vilket också kan riskera patientsäkerheten. Att kontinuerligt göra reinvesteringar när det gäller infrastrukturen är viktigt för inte riskera kvalitets- och effektivitetsförluster som kan uppstå med infrastruktur som närmar sig slutet av ”livscykeln”. Samtidigt behöver investeringar göras för att hantera ökade volymer och nya krav som modernt IT-stöd ställer på infrastrukturen. Det gäller främst nät och säkerhet, integrationer samt mobilitet.

För investeringsområdet verksamhetsservice uppgår planerade investeringsutgifter till 3 miljoner kronor 2027 och totalt 12 miljoner kronor för hela planperioden. För investeringsområdet verksamhetsservice rymmer den föreslagna planen inte investeringar för att rusta nya och ombyggda lokaler.